

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Tomáše Foltase a JUDr. Jaroslava Hubáčka v právní věci žalobce: **Ing. J. H.**, proti žalovanému: **Generální finanční ředitelství**, se sídlem Lazarská 7, Praha, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 4. 2. 2015, č. j. 15 Af 164/2013 - 80,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Usnesením Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 4. 2. 2015, č. j. 15 Af 164/2013 - 80, bylo zastaveno řízení o žalobě, kterou se žalobce (dále jen „stěžovatel“) domáhal zrušení rozhodnutí Generálního finančního ředitelství (dále jen „generální ředitelství“) ze dne 2. 8. 2013, č. j. 35105/13/70001-31001-505350, kterým bylo zamítnuto odvolání žalobce (dále jen „stěžovatel“) a potvrzeno rozhodnutí Finančního ředitelství v Ústí nad Labem ze dne 19. 12. 2012, č. j. 13856/12-1500-507486. Důvodem zastavení řízení byla skutečnost, že stěžovatel nezaplatil ve stanové lhůtě soudní poplatek.

Proti tomuto usnesení podal stěžovatel v zákonné lhůtě kasační stížnost, ve které uvedl, že jeho žádost o osvobození od soudních poplatků byla důvodná. Poukázal i na svou žádost o osvobození od soudních poplatků ze dne 8. 10. 2014. Krajský soud tedy neměl zastavit řízení o žalobě. Podle stěžovatele se navíc krajský soud nezabýval skutečným skutkovým a právním stavem dané věci. Proto stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud

zrušil usnesení krajského soudu. Současně navrhl, aby kasační stížnosti byl přiznán odkladný účinek.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení v souladu s ust. § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnil stěžovatel v podané kasační stížnosti, a přitom neshledal vady uvedené v odstavci 4, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Nejvyšší správní soud přistoupil k projednání kasační stížnosti, byť stěžovatel neuhradil soudní poplatek a není zastoupen advokátem. Ačkoliv povinné zastoupení stěžovatele bez příslušného právního vzdělání advokátem je obecně jednou ze základních podmínek řízení o kasační stížnosti (§ 105 odst. 2 s. ř. s.), podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu není v určitých věcech nutno trvat na podmínce tohoto zastoupení. K této otázce se Nejvyšší správní soud vyjádřil např. v rozsudku ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 - 37 (všechna uváděná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu dostupná z www.nssoud.cz), ve kterém judikoval, že „*v řízení o kasační stížnosti proti usnesení krajského soudu o zamítnutí návrhu stěžovatele na osvobození od soudních poplatků není třeba trvat na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost ani na povinném zastoupení advokátem.*“ V rozsudku ze dne 25. 4. 2007, č. j. 9 As 3/2007 - 77, pak Nejvyšší správní soud vyslovil, že „*v řízení o kasační stížnosti proti usnesení městského, resp. krajského soudu, o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku za předchozí kasační stížnost by trvání na splnění poplatkové povinnosti znamenalo řetězení řešeného problému a ve svém důsledku by popíralo smysl samotného řízení. Tato okolnost proto sama o sobě nemůže bránit projednání věci a vydání meritorního rozhodnutí.*“ Závěry citovaných rozsudků je třeba aplikovat i na nyní projednávanou věc. Není-li třeba trvat na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost a na povinném zastoupení advokátem v řízení o kasační stížnosti proti usnesení o zamítnutí návrhu na osvobození od soudních poplatků, potom není na splnění těchto zákonných náležitostí třeba trvat ani v řízení o kasační stížnosti proti usnesení o zastavení řízení o žalobě.

Nejvyšší správní soud proto konstatuje, že stěžovatelova kasační stížnost je přípustná a projednatelná i přesto, že stěžovatel nezaplatil soudní poplatek za řízení o kasační stížnosti a není zastoupen advokátem a ani sám nemá vysokoškolské právní vzdělání vyžadované pro výkon advokacie. Pro podporu těchto závěrů srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 7. 2012, č. j. 4 Ads 66/2012 - 22, ze dne 31. 10. 2012, č. j. 4 As 64/2012 - 14, či ze dne 10. 7. 2014, č. j. 7 As 47/2014 - 22. Nejvyšší správní soud nepřehlédl ani usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 12. 2014, č. j. 1 As 196/2014 - 12, kterým byla rozšířenému senátu Nejvyššího správního soudu předložena k posouzení otázka placení soudního poplatku v řízení o kasační stížnosti směřující proti zastavení řízení před krajským soudem. S ohledem na výše uvedené a v souladu s rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 2. 2015, č. j. 2 Afs 245/2014 - 19, kterým byla bez přerušení projednána obdobná kasační stížnost stěžovatele, se při použití výkladu ve prospěch stěžovatele rozhodl nepřerušit řízení o stěžovatelově kasační stížnosti do vydání rozhodnutí rozšířeného senátu o citované otázce. Opačný přístup by odporoval i procesním zásadám, zejména zásadě legitimního očekávání stěžovatele. Nejvyšší správní soud proto přistoupil k posuzování důvodnosti kasační stížnosti.

pokračování

Podle ust. § 47 písm. c) s. ř. s. bude řízení zastaveno, stanoví-li tak tento nebo zvláštní zákon.

Podle ust. § 9 odst. 1 zákona č. 549/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudních poplatcích“) nebyl-li poplatek za řízení splatný podáním návrhu na zahájení řízení, odvolání, dovolání nebo kasační stížnosti zaplacen, soud vyzve poplatníka k jeho zaplacení ve lhůtě, kterou mu určí; po marném uplynutí této lhůty soud řízení zastaví. Podle odst. 3 citovaného ustanovení soud poplatníka ve výzvě poučí o tom, že řízení zastaví, jestliže poplatek nebude ve stanovené lhůtě zaplacen.

Předpokladem zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku je tedy jednak to, že účastník byl k jeho zaplacení vyzván, dále že byl poučen o následcích nesplnění výzvy (odst. 3 tamtéž) a konečně že marně uplynula určená lhůta k zaplacení poplatku.

V dané věci krajský soud usneseními ze dne 19. 12. 2013, č. j. 15 Af 164/2013 - 13 a č. j. 15 Af 164/2013 - 14 vyzval stěžovatele, aby ve lhůtě pěti dnů ode dne doručení těchto usnesení uhradil soudní poplatky za žalobu ve výši 3.000 Kč a za návrh na přiznání odkladného účinku ve výši 1.000 Kč. V návaznosti na tyto výzvy stěžovatel požádal o ustanovení zástupce z řad advokátů a o osvobození od soudních poplatků. Této žádosti krajský soud usnesením ze dne 7. 4. 2014, č. j. 15 Af 164/2013 - 54 nevyhověl, a to z důvodu nesplnění zákonných předpokladů pro osvobození od soudních poplatků. Proti tomuto usnesení podal stěžovatel kasační stížnost, která byla zamítnuta rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 5. 2014, č. j. 10 As 89/201 - 19. Následně krajský soud usneseními ze dne 2. 10. 2014, č. j. 15 Af 164/2013 - 68 a č. j. 15 Af 164/2013 - 69 opětovně vyzval stěžovatele k úhradě soudního poplatku za žalobu a za návrh na přiznání odkladného účinku žalobě. V tomto usnesení byl stěžovatel poučen o následcích nesplnění výzvy. Z důvodu, že stěžovatel soudní poplatek nezaplatil, krajský soud poté, co Nejvyšší správní soud rozhodl o žalobcem v mezidobí vznesené námitce podjatosti, napadeným usnesením řízení o žalobě s odkazem na ust. § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích zastavil.

Stěžejní stížní námitkou je, že krajský soud řádně nevypořádal stěžovatelovu opakovanou žádost o osvobození od soudních poplatků ze dne 8. 10. 2014. Nejvyšší správní soud se v rozsudku ze dne 17. 6. 2008, č. j. 4 Ans 5/2008 - 67, k dané problematice vyjádřil tak, že *„Nejvyšší správní soud je toho názoru, že o podané žádosti o osvobození od soudního poplatku musí být rozhodnuto dříve, než soud pro nezaplacení soudního poplatku řízení zastaví. Toto obecné pravidlo však má své výjimky, neboť jeho mechanické uplatňování by mohlo v některých případech vést ke zbytečnému prodlužování řízení opakovaním stále stejných žádostí a rozhodnutí o nich. O opakované žádosti o osvobození od soudního poplatku v rámci jednoho řízení je soud povinen rozhodnout jen v případě, že tato žádost obsahuje nové, dříve neuplatněné skutečnosti, zejména došlo-li ke změně poměrů účastníka řízení.“* Obdobně vyznívají i pozdější rozsudky Nejvyššího správního soudu, např. ze dne 3. 11. 2011, č. j. 4 As 38/2011 - 71, ze dne 19. 6. 2012, č. j. 4 As 38/2012 - 17, ze dne 28. 7. 2011, č. j. 8 As 65/2010 - 106 a ze dne 17. 12. 2013, č. j. 9 As 103/2013 - 23., všechny dostupné na www.nssoud.cz. Podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu tedy může být opakované žádosti o osvobození od soudních poplatků vyhověno jen v případě, že

obsahuje nové, dříve neuplatněné, skutečnosti, zejména došlo-li ke změně poměrů účastníka řízení. V opačném případě není nutno o opakované žádosti rozhodovat.

V případě stěžovatele se krajský soud v souladu s citovanou judikaturou otázkou změny poměrů u stěžovatele zabýval, když mimo jiné uvedl, že z druhé žádosti ze dne 8. 10. 2014 vyplývá, že ji stěžovatel podal nikoliv z důvodu, že by u něho v mezidobí od podání první žádosti došlo ke změně poměrů, které by mohly odůvodňovat odlišné rozhodnutí o této žádosti, nýbrž proto, že je přesvědčen, že již jeho první žádost byla důvodná. Krajský soud proto dospěl k závěru, že druhá žádost není způsobilá cokoli změnit na jeho hodnocení uvedeném v usnesení ze dne 7. 4. 2014, č. j. 15 Af 164/2013 - 54, kterým nebylo vyhověno první žádosti o osvobození od soudních poplatků. S těmito závěry krajského soudu se Nejvyšší správní soud plně ztotožňuje, protože druhá žádost neobsahuje nové, dříve neuplatněné, skutečnosti, resp. nevyplývá z ní, že došlo ke změně poměrů stěžovatele.

Namítá-li stěžovatel, že podmínky pro osvobození od soudních poplatků splňoval po celou dobu řízení, tj. i v době podání první žádosti, tato otázka již byla pravomocně vyřešena v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 5. 2014, č. j. 10 As 89/2014 - 19, kterým byla zamítnuta kasační stížnost stěžovatele proti usnesení o neosvobození od soudních poplatků s odůvodněním, že „*Krajský soud tak dostatečně prostřednictvím zaslání prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech, a doplňujících dvou výzev stěžovatele informoval o tom, jaké skutečnosti jsou při rozhodování o osvobození od soudních poplatků relevantní, a současně jej poučil o negativních důsledcích nevyhovění těmto výzvám. Povinností stěžovatele bylo tyto skutečnosti, včetně veškerého osobního majetku, uvést. Je jeho nezpochybnitelným právem sdělit soudu všechny okolnosti týkající se tohoto majetku, například omezení jejich disponibility v důsledku exekučního řízení, údaje mající vliv na zvýšení či snížení ceny majetku, atd. Po splnění těchto povinností se může domáhat komplexního posouzení všech sdělených skutečností. Stěžovatel však i přes jednoznačné a srozumitelné poučení uvedené v prohlášení soudu nesdělil dostatečné údaje o svém osobním majetku s odůvodněním, že nemůže být zpeněžen. K tomuto hodnocení je však oprávněn v rámci rozhodnutí o osvobození od soudních poplatků pouze soud, nikoliv stěžovatel. V reakci na doplňující výzvu krajského soudu stěžovatel setrval ve svém přesvědčení, že údaje poskytnuté soudu byly dostatečné a odůvodňující přiznání osvobození od soudních poplatků. Za těchto okolností dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že postup krajského soudu byl zcela v souladu se zákonem, krajský soud nad rámec své povinnosti opakovaně vyzval stěžovatele k vyplnění údajů v prohlášení a podklady předložené stěžovatelem správně hodnotil jako neúplné a nezpůsobilé meritornímu hodnocení majetkových a sociálních poměrů stěžovatele.*“ Pokud stěžovatel uváděl, že krajský soud v odůvodnění napadeného usnesení uvedl pouze obecné deklarace, aniž by se zabýval skutečným skutkovým a právním stavem dané věci, nelze s ním souhlasit. Krajský soud se zabýval konkrétní situací stěžovatele, kterou posoudil na podkladě platné právní úpravy. Nejvyšší správní soud neshledal ani žádná jiná pochybení či porušení zákona krajským soudem.

S ohledem na výše uvedené Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle ust. § 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s. zamítl. Ve věci rozhodl v souladu s ust. § 109 odst. 2 s. ř. s., podle něhož rozhoduje Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti zpravidla bez jednání, když neshledal důvody pro jeho nařízení.

pokračování

Nejvyšší správní soud nerozhodoval o návrhu stěžovatele na přiznání odkladného účinku, protože o tomto mimořádném opravném prostředku bylo rozhodnuto bez zbytečného prodlení po nezbytném poučení účastníků řízení a obstarání dalších podkladů nutných pro rozhodnutí.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ust. § 60 odst. 1 věta první ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Nejvyšší správní soud žádnému z účastníků náhradu nákladů nepřiznal, protože stěžovatel v řízení úspěch neměl a generálnímu ředitelství žádné náklady s tímto řízením nevznikly.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 5. března 2015

JUDr. Eliška Cihlářová
předsedkyně senátu